

शैक्षिक गुणस्तर सुधार कार्यक्रम

कार्यान्वयन कार्यविधि २०७४

नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति: २०७४/११/०८

नगर स्तरीय शैक्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयनमा एक रूपता कायम गरी शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्न स्थानीय सरकार संचालन ऐन शिक्षा ऐन २०७४ को दफा ११ (ज) को १४ मा भएको व्यवस्था अनुसार कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि एक कार्यविधि आवश्यक भएकाले यो कार्यविधि तयार गरी लागु गरिएको छ ।

खण्ड १

कार्यक्रमको परिचय

पृष्ठभूमि:

सरकारी विद्यालयहरूको हालको शैक्षिक गुणस्तरलाई विश्लेषण गर्दा कमजोर रहेको पाइन्छ । प्राथमिक तह पुरा गरेका बालकालिकाको शैक्षिक स्तर मापन गर्दा नेपाली भाषा समेत शुद्ध पढ्न र लेख्न नसकेको अवस्था विद्यमान छ । यो हुनुमा विद्यालयको व्यवस्थापकिय पक्ष कमजोर, शिक्षक दरबन्दीको अभाव, अनुगमन मूल्याङ्कनको कमी र सरोकारवालाको विद्यालय प्रतिको चासो कम रहेको भनाइ सबै तिर बाट सुन्न पाइन्छ । त्रियुगा नगरपालिका भित्रका अधिकांश विद्यालयमा यो समस्या विगत केही वर्ष देखि रही आएको अवस्था छ । यस अघि विद्यालय शिक्षाको अनुदान शिक्षा कार्यालय मार्फत निकास भई कार्यान्वयन हुने गरेको भएपनि स्थानीय तहको निर्वाचन भई स्थानीय सरकार गठन भए पश्चात आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षाको रेखदेख, संचालन, अनुगमन र व्यवस्थापन गर्ने अधिकार स्थानीय सरकारमा हस्तांतरण भएको अवस्था विद्यमान छ ।

हाल त्रियुगा नगरपालिका भित्र केही विद्यालयहरू निज स्रोतमा विभिन्न तहमा संचालित छन् । स्थानीय अभिभावक बाट विद्यालयलाई संचालन गर्न आर्थिक स्रोत जुटाउन सक्ने अवस्था छैन । यस अघि विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रमले दरबन्दी नभएका विद्यालयलाई प्रति विद्यार्थी एकाइ लागतका आधारमा शिक्षक व्यवस्थापन अनुदान दिई शिक्षकको व्यवस्था गरी संचालनमा रहेको भएतापनि विगत वर्ष देखि विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम लागु भइ सो अनुदान कटौति हुनगै शिक्षक व्यवस्थापनमा उक्त विद्यालयहरूलाई कठिन भएको अवस्था छ । शिक्षक दरबन्दी मिलानको काम हुन सकेको छैन, जसले गर्दा शिक्षक अभावमा यस्ता विद्यालयहरू बन्द हुने अवस्थामा छन् । शैक्षिक स्तर भन्नु खस्कदै गएको छ । भुगोल र नक्साङ्कनको आधारमा यस्ता विद्यालयहरू बन्द गर्न सकिने अवस्था समेत छैन । त्यसैले यस्ता विद्यालयलाई तत्काल केही अनुदान दिई गुणस्तर कायम गर्दै विद्यालय संचालन गराउनु पर्ने दायित्व स्थानीय सरकारलाई आइपरेको देखिन्छ ।

गुणस्तर सुधार गर्न सरोकारवालाहरूको चासो बढाउनु पर्ने र जन प्रतिनिधिहरूले विद्यालयमा अनुगमन गरी सुसासन कायम गर्न पहल गर्नु पर्ने देखिन्छ । सरोकारवालाहरूसंगको अन्तरक्रिया, समिक्षा, छलफल र शैक्षिक योजना निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन सके आगामी दिनहरूमा शैक्षिक सुधार हुदै जाने अवस्था हुन्छ । तसर्थ: विद्यालय शिक्षाको शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्न त्रियुगा नगरपालिकाबाट स्वीकृत शैक्षिक गुणस्तर कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि यो कार्यविधि जारी गरीएको छ ।

कार्यक्रम कार्यान्वयनको उद्देश्यहरू:

यो कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्यहरू यस प्रकार रहेका छन् :

- शिक्षक दरबन्दी न्युनतम भन्दा कम भएका विद्यालयमा शिक्षक व्यवस्थापन गरी शैक्षिक स्तरमा सुधार गर्नु,
- दरबन्दी मिलान नभए सम्म विद्यालयहरूमा शिक्षक अभाव न्युनिकरण गर्नु,
- विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तरमा निर्धारित मापदण्ड कायम गर्नु,
- जनप्रतिनिधिहरूको विद्यालय प्रतिको अपनत्वमा बढोत्तरी गर्नु,
- विद्यालय अनुगमन गरी सुधारका लागि सुझाव प्रदान गर्नु,
- वार्षिक समिक्षा मार्फत अवस्था विश्लेषण गरी नया योजनाको तयारी गर्नु,
- आधारभूत तहको परीक्षालाई व्यवस्थित र मयादित ढङ्गबाट संचालन गरी परीक्षा प्रणालीमा सुधार गर्नु,
- विद्यालयको समग्रपक्षको सुधार गरी सिकाइ उपलब्धी वृद्धि गर्नु,

कार्यक्रम कार्यान्वयन पश्चातको अपेक्षित उपलब्धी:

यो कार्यक्रम कार्यान्वयन पश्चात देहाय बमोजिमको उपलब्धी हासिल हुनेछ:

- शिक्षक अभावको अवस्थामा न्युनीकरण हुनेछ ।
- शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार हुनेछ ।
- विद्यालय प्रति सरोकारवालाहरूको चासो बढ्नेछ ।
- विद्यालयमा पारदर्शिता र जवाफ देहिताको मात्रात्मक वृद्धि हुनेछ ।
- शैक्षिक तथ्याङ्क र अभिलेखको व्यवस्थापन हुनेछ ।
- आधारभूत तहको परीक्षा व्यवस्थित रूपमासंचालन हुनेछ ।
- नगर शिक्षा योजना तयारी हुनेछ ।
- विद्यालयको भौतिक पक्षमा सुधार हुनेछ ।

- विद्यार्थीको सिकाई स्तरमा बृद्धि हुनेछ ।
- स्रोतकेन्द्रको व्यवस्थापन र भूमिकामा सुधार हुनेछ ।
- विद्यालयके समग्र पक्षको सुधार हुनेछ ।
- नगरको शैक्षिक गुणस्तरमा बृद्धि हुनेछ ।

खण्ड २

कार्यक्रमका क्रियाकलाप र कार्यान्वयन विधी

विद्यालय शैक्षिक गुणस्तर सुधारको कार्यक्रम भित्र तपशिलमा उल्लेखित क्रियाकलापहरू रहेकाले सोको कार्यान्वयन विधी देहाय बमोजिम हुनेछ:

१. **शिक्षक दरबन्दि कम भएका उल्लेखित विद्यालयलाई शैक्षिक गुणस्तर सुधारका लागि शिक्षक व्यवस्थापन अनुदान कार्यक्रम (प्रा.वि., नि.मा.वि र मा.वि. तह)**

- ऐन तथा नियमावलीले तोकेको भन्दा कम तहगत शिक्षक भएका विद्यालयलाई यस्तो अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।
- ऐन तथा नियमावलीले तोकेको योग्यता पुरा भएका व्यक्तिलाई विद्यालयले शिक्षक नियुक्ति गर्नुपर्नेछ ।

२. **शिक्षक नियुक्ति गरेको कागजात पेश भएपछि मात्र अनुदान निकास हुनेछ ।**

२. **अंग्रेजी माध्यमबाट शिक्षण सिकाई सुरु गर्ने विद्यालयलाई प्रोत्साहन:**

- यो कार्यक्रम अंग्रेजी माध्यम सुरु भएका विद्यालयमा उपलब्ध गराइनेछ
- उक्त विद्यालयले विनियोजित रकमबाट शिक्षक व्यवस्थापन, शिक्षक तालिम, सामग्री व्यवस्थापन तथा पाठ्यपुस्तक व्यवस्थापन लगायतका पक्षमा वि.व्य.स.को निर्णयअनुसार खर्च गर्नुपर्नेछ ।
- यस्तो अनुदान तहगत तथा कक्षागत रुपमा उपलब्ध गराइनेछ ।

३. **शिक्षक दरबन्दि मिलानका लागि अभिलेख व्यवस्थापन तथा बैठक संचालन:**

- नगरपालिका भित्रको आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा शाखाले विद्यालय तथ्याङ्कको आधारमा शिक्षक विद्यार्थी अभिलेख तयार गरी शिक्षा समितिको बैठकमा पेश गर्नु पर्नेछ ।
- बैठकको निर्णय अनुसार अन्य काम समेत गर्नुपर्नेछ, सो काम गरि रिपोर्ट तयार गरेबापत आवश्यक रकम खर्च गर्नुपर्नेछ ।
- बैठक भत्तामा समेत रकम खर्च गर्न सकिने छ । रिपोर्ट तयार गर्दा विद्यालय अनुगमन गर्नु पर्ने भएमा यातायात खर्च समेत लिन सकिने छ ।

४. **शैक्षिक तथ्याङ्क व्यवस्थापन:**

- विद्यालयको शैक्षिक तथ्याङ्कलाई EMISमार्फत व्यवस्थित गर्न तालिम, विद्यालयबाट तथ्याङ्क संकलन र रिपोर्ट तयारी गर्नुपर्ने छ । उक्त तोकिएको रकम उल्लेखित काममा खर्च गर्नुपर्नेछ ।

५. **विभिन्न समिति, कार्यदल र प्रतिनिधिहरू संग समन्वय बैठक र अन्तरक्रिया**

- विद्यालय प्र.अ., वि.व्य.स., अभिभावक र जनप्रतिनिधिविच अन्तरक्रिया कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्नेछ ।
- शिक्षाका पेशागत संगठन तथा शिक्षक महासंघ समन्वयका लागि बैठक तथा अन्तरक्रियासंचालन गर्न पर्नेछ ।
- संचार कर्मीसंग शैक्षिक विकासकालागि अन्तरक्रिया समेत संचालन गर्न सकिने छ ।

६. **आधारभूत तहको परीक्षा व्यवस्थापन, संचालन र परीक्षा प्रणालीमा सुधार**

- परीक्षालाई निःशुल्क र मर्यादित रुपमा सम्पन्न गर्न कार्यविधि बनाइ लागु गर्नुपर्नु छ ।
- प्रश्नपत्र निर्माण, उ.पु परीक्षणमा स्तरियता कायम गर्नुपर्नेछ ।
- परीक्षा केन्द्रकायम गरी मर्यादित रुपमा परीक्षा सम्पन्न गर्नुपर्ने छ ।
- अभिलेखीकरणलाई व्यवस्थित गर्नुपर्नेछ ।
- प्रमाणपत्र स्तरीकृत रुपमा वितरण गर्नुपर्नेछ ।
- परीक्षा प्रणालीमा समायानुकूल सुधारका क्रियाकलाप समेत समाविष्ट गरिनेछ ।

७. **विद्यालय शैक्षिक सुधारका लागि सहितको सुचकमा आधारीत अनुगमन:**

- अनुशुचि १ मा उल्लेखित सुचक सहितको अनुगमन फारम प्रयोग गरि नगर र वडाका जनप्रतिनिधि, प्रशासकिय अधिकृत, शिक्षा अधिकृत, वि.नि. र स्रोतव्यक्तिहरूको टोलीले विद्यालयमा सघन अनुगमन गर्नु पर्ने छ ।
- विद्यालयलाई आवश्यक सुधार गर्न निर्देशन दिनुपर्नेछ ।
- अनुगमन पश्चात नगरपालिकाको विद्यालयको अवस्था भल्किने एक प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्नेछ ।

८. **शैक्षिक गतिविधिको आबधिक लेखाजोखा, समिक्षा र मूल्यांकन**

- वडागत रुपमा सरोकारवालको भेला गरी आबधिक रुपमा लेखाजोखा गर्नुपर्ने छ ।
- आबधिक समिक्षाबाट उठेका मुद्दाहरूलाई मूल्यांकन गरी योजना निर्माणमा समावेश गर्नुपर्नेछ ।
- तत्काल गर्ने सुधारका कार्यहरू अबलम्बन गराउनु पर्नेछ ।

९. **बालविकास केन्द्रको व्यवस्थापन र सिकाई वातावरणमा सुधार**

- बालविकास भवन निर्माण, भवन मर्मत, बसाइव्यवस्थापन र शैक्षिक सामग्री व्यवस्थापन लगायतका क्रियाकलापहरू सम्पन्न गर्नुपर्नेछ ।
- वि.व्य.स.को निर्णय अनुसार कार्यक्रम छनोट गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ ।

१०. **बालविकासका शिक्षिकाको शैक्षिक सामग्री निर्माण र शिक्षण सिकाइ सिप विकास तालिम**
- यो तालिम स्रोतकेन्द्र स्तरमा संचालन हुनेछ ।
 - शिक्षिकाहरूको भेला गरि तालिम संचालन गरेर कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ ।
 - नवप्रवेशी शिक्षिका र तालिम अप्राप्तलाई छनोट गरी तालिममा सहभागी गराउनुपर्ने छ ।
 - तालिममा सिकेका कुरा कक्षा कोठामा अनिवार्यरूपमा प्रयोगमा ल्याउनुपर्नेछ ।
११. **शैक्षिक भ्रमण कार्यक्रम**
- सिकाइ उपलब्धी वृद्धि गर्न नयाँ सिप र रणनीति खोजीकालागी विद्यालयहरूको समूह बनाइ राम्रा विद्यालयको अभ्यास अवलोकन गर्न अन्तरजिल्ला, अन्तरनगरपालिकाका उत्कृष्ट विद्यालयहरूमा वर्षेनी स्रोतकेन्द्रको अगुवाइमा शैक्षिक भ्रमण लाने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
 - शैक्षिक भ्रमण पश्चात सिकेका कुरा विद्यालयमा अनिवार्य रूपमा लागु गर्नुपर्नेछ ।
१२. **अन्तर विद्यालय नमुना कक्षा प्रदर्शन**
- शिक्षिकाका शिक्षण सिलाइ एक आपसमा साटासाट गर्न तहगत रूपका सहपाठी शिक्षक द्वारा अर्को विद्यालयमा गइ नमुना पाठ प्रदर्शन गर्नुपर्नेछ ।
 - यसको समन्वय स्रोतकेन्द्रले गर्नेछ ।
 - नमुना कक्षा प्रदर्शनमा प्राप्त गरेका राम्रा कुराहरू शिक्षणमा प्रयोगमा ल्याउनु पर्नेछ ।
१३. **कोचिङ्ग कक्षा संचालन**
- सिकाइ उपलब्धी अत्यन्त न्यून भएका विद्यालयहरूमा अतिरिक्त कक्षाको रूपमा कोचिङ्ग कक्षा संचालन गर्नसक्नेछन् ।
 - यो कार्यक्रम सम्पादन गर्ने विद्यालयहरूको कार्यक्रम पश्चात सिकाइ उपलब्धीको लेखाजोखा गरी प्रतिवेदन अनिवार्य रूपमा नगरशिक्षाशाखामा पेश गर्नुपर्नेछ ।
 - सि.उ. वृद्धि नभएमा अनुदान दिन वाध्य हुनेछैन ।
१४. **विद्यालय सरसफाइ**
- विद्यालयको हाता, शौचालयको सरसफाइ, शुद्ध खानेपानी र छात्राहरूको महिनावारी व्यवस्थापनमा यो क्रियाकलाप संचालन गर्नुपर्नेछ ।
१५. **दिवा खाजा व्यवस्थापन**
- गरीव तथा विपन्न समुदायमा रहेको विद्यालयमा बालबालिकालाई खाजा व्यवस्थापन गर्न टिफिन बक्स खरिद, विद्यालयमा खाजाको व्यवस्था वा खाजाको अनुदान मध्ये जुन कार्यगर्दा नियमित खाजा खाने व्यवस्था हुन सक्छ, अभिभावक संग छलफल गरी खाजा व्यवस्थान गर्नुपर्नेछ ।
 - खाजा खाएको सुनिश्चित गर्न प्र.अ., स्रोत व्यक्ति वा वि.नि. ले अनुगमन गरी सुझाव सहितको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।
 - खाजा व्यवस्थापन समिति गठन गरी खाजालाई व्यवस्थित गर्न पहल गर्नुपर्नेछ ।
१६. **स्रोतकेन्द्र व्यवस्थापन तथा संचालन**
- प्र.अ. बैठक र स्रोतकेन्द्रमा स्तरमा सम्पादन गरिने विभिन्न तालिमका लागी स्रोत केन्द्रलाई व्यवस्थित गर्न आवश्यक पर्ने फर्निचर, विद्युतिय सामग्रीहरू (ल्यापटप, प्रिन्टर, प्रोजेक्टर र नेट जडान) खरिद गर्नुपर्नेछ ।
 - स्रोतकेन्द्र स्तरमा सम्पन्न गर्नुपर्ने प्र.अ. बैठक नगर शिक्षा योजना तथ्यांक व्यवस्थापन, अतिरिक्त क्रियाकलाप लगायतका गतिविधि अनिवार्य रूपमा संचालन गर्नुपर्नेछ ।
 - स्रोतव्यक्तिले कार्यमूलक अनुसन्धान गरी शैक्षिक समस्या समाधान गर्न पहल गर्नुपर्नेछ ।
 - स्रोत केन्द्रमा आवश्यक पर्ने मसलन्दको व्यवस्थापन समेत गर्न सकिनेछ ।
 - स्रोतकेन्द्रमा क्षमता विकास सम्बन्धि विभिन्न तालिम संचालन हुनेछ ।
१७. **शिक्षकको क्षमता विकास तालिम**
- अंग्रेजी माध्यमबाट शिक्षण गर्ने शिक्षकका लागि तालिम र विषयगत शिक्षक तालिम संचालन गरी शिक्षकको क्षमता विकास गर्नुपर्नेछ ।
 - यस्ता तालिम स्रोतकेन्द्रको संयोजनमा संचालन गर्नुपर्ने छ ।
१८. **अतिरिक्त क्रियाकलाप संचालन**
- खेलकुद, हाजिरी जवाफ, बादविवाद, निबन्ध प्रतियोगिता जस्ता अतिरिक्त क्रियाकलाप विद्यालयमा नियमित रूपमा संचालन गर्नुपर्नेछ ।
 - अतिरिक्त क्रियाकलापहरूको नगर स्तरी प्रतियोगिता वर्षमा कम्तिमा १ पटक विद्यालयका विद्यार्थीहरूलाई भेला गरी सम्पन्न गर्नु पर्नेछ ।
१९. **विद्यार्थी, शिक्षक, वि.व्य.स. तथा अभिभावक सम्मान**
- वर्षमा कम्तिमा १ पटक उत्कृष्ट सिकाइ नतिजा हासिल गर्ने प्रा.वि., आधारभुत र मा.वि.तहका कम्तिमा १२९ वटा विद्यालयका उत्कृष्ट नतिजा भएका विद्यार्थी, विषय शिक्षक, वि.व्य.स. र उत्कृष्ट नतिजा प्राप्त गर्ने विद्यार्थीका अभिभावकहरूलाई नगर स्तरमा भेला बोलाइ समारोहका विच सम्मान गर्नुपर्नेछ ।
 - सम्मानका लागि छनोटका आधारहरू सुचकमा आधारित हुनेछन् ।
२०. **सिकाइ मैत्रि कक्षा व्यवस्थापन**
- कक्षा व्यवस्थापन कमजोर भएका छनोटमा परेका विद्यालयहरूमा यो कार्यक्रम उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

- विद्यालयले शैक्षिक सामग्री निर्माण, उपकरण खरिद, पाठ्यक्रम र सिकाइ सामग्रीको व्यवस्था र बसाइ व्यवस्थामा सुधार गरी सिकाइ मैत्रि कक्षा व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ ।
२१. **विद्यालय भौतिक सुधार कार्यक्रम**
- भौतिक रूपमा कमजोर भएका विद्यालयमा यो कार्यक्रम उपलब्ध गराइनेछ ।
 - विद्यालयको भवन निर्माण, भवनमर्मत, शौचालय मर्मत र घेरावारा निर्माणमा खर्च गर्नुपर्नेछ ।
२२. **सरोकारवालाको क्षमता विकास**
- विद्यालय सिकाइ वातावरण सुधार गरी सुसासन र पार्दर्शिता कायम गर्न वि.व्य.स तथा शिक्षक अभिभावक संघ र बाल क्लबका पदाधिकारीहरूको क्षमता विकासका लागि यो कार्यक्रम संचालन गरीनेछ ।
 - स्रोतकेन्द्रको संयोजनमा यो तालिम संचालन गर्नुपर्नेछ ।
२३. **अभिभावक शिक्षा**
- विद्यार्थी उपस्थिति दर न्यून भएका छनोटमा परेका विद्यालयमा यो कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्नेछ ।
 - यस्तो तालिमको सहजीकरण स्रोतकेन्द्र मार्फत हुनेछ ।
२४. **भर्ना अभियान**
- हरेक वर्ष नया भर्नाको समयमा यो कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्नेछ ।
 - भर्नादर कमजोरभएका विद्यालयको सेवा क्षेत्रमा यो कार्यक्रम बढी केन्द्रित गरीन्छ ।
 - सचेतना गोष्ठी, प्रचारप्रसार र घरदैलो जस्ता कार्यक्रम मार्फत भर्ना अभियान संचालन गर्नुपर्नेछ ।
 - सतप्रतिशत भर्ना गर्ने विद्यालयलाई पुरस्कृत समेत गरिनेछ ।
२५. **शैक्षिक सुधारका लागि प्र.अ. संग करार सम्झौता**
- हरेक वर्ष नगर शिक्षा अधिकृतले प्र.अ.लाई तोकिएको सुचक पुरा गराउने गरी करार सम्झौता गर्नुपर्नेछ ।
 - वर्षको अन्तमा यसको मूल्यांकन गरिनेछ ।
२६. **प्रयोगशाला व्यवस्थापन तथा संचालन**
- हरेक विद्यालयमा कम्तिमा एउटा विज्ञान, गणित र अंग्रेजीको प्रयोगशाला स्थापना गर्ने गरी यो कार्यक्रम बर्षेनी संचालन हुनेछ ।
 - यसरी स्थापना गर्दा माध्यमिक देखि प्राथमिक तह तिर संचालन हुनेछ ।
 - हाल सम्म कुनैपनि प्रयोगशाला नभएको विद्यालयलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखिने छ ।
२७. **सुचना प्रविधिको माध्यबाट शिक्षण सिकाइ**
- हरेक विद्यालयका कम्तिमा अंग्रेजी, गणित र विज्ञान विषयको शिक्षणमा सुचना प्रविधिको प्रयोग गर्नुपर्नेछ ।
 - विद्यालयले इन्टरनेट जडान गरी खोजमुलक अध्ययन अध्यापन लाई जोड दिनुपर्नेछ ।
 - क्रमशः सबै कक्षालाई प्रविधि मैत्री बनाउदै लैजानु पर्नेछ ।
२८. **विशेष आवश्यकता भएका विद्यार्थी अध्ययनरत विद्यालयलाई अनुदान**
- स्रोत कक्षा संचालन भएको विद्यालयको व्यवस्थापनमा सुधार गर्नुपर्नेछ ।
 - यस्ता विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति वितरण, स्टेशनरी र अतिरिक्त क्रियाकलापका निमित्त विनियोजित रकम खर्च गर्न सकिनेछ ।
 - नेपाल सरकारबाट अनुदान तोकिएको शीर्षमा खर्च गर्नुपर्नेछ ।
२९. **छात्रवृत्ति वितरण**
- तोकिएका लक्षित समूहका विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति वितरण गर्नु पर्नेछ ।
 - छात्रवृत्ति पाउन कम्तिमा ७० प्रतिशत हाजीरी हुने पर्ने छ ।
 - गरीब तथा जेहेन्दार विद्यार्थीहरूलाई थप छात्रवृत्ति उपलब्ध गराइनेछ ।
 - छात्रवृत्ति वितरण गर्दा सम्पूर्ण प्रकृया पुरा गरी वि.व्य.स.को निर्णयबाट वितरण गर्नुपर्नेछ ।
३०. **विद्यालय सुधार योजना निर्माण तथा अध्यावधिक**
- हरेक विद्यालयले आफ्नो अवस्था विश्लेषण गरी पञ्चवर्षिय लक्ष्य सहितको सुधार योजना निर्माण गर्नु पर्नेछ ।
 - योजना निर्माण गर्दा सरोकारवालाको भेला गरी स्व मूल्यांकन मार्फत आवश्यकता पहिचान गरेर निर्माण गर्नुपर्नेछ ।
 - हरेक वर्ष योजना कार्यान्वयनको अवस्थाको आधारमा अध्यावधिक गर्दै जानुपर्नेछ ।
 - एक प्रति विद्यालय सुधार योजना नगर शिक्षा शाखामा अनिवार्य रूपमा पेश गर्नु पर्नेछ ।
३१. **शिक्षण सिकाइ सुधारका निमित्त पद्धति विकास र कार्यान्वयन**
- शिक्षकको विद्यार्थी प्रतिको जिम्मेवारी, पेशागत दायित्व, शिक्षण समयको सुधार र पेशागत विकासका निमित्त विद्यालय आवश्यकतामा आधारित पद्धति विकास गर्न यो क्रियाकलाप संचालन गरिनेछ ।
 - विद्यालयको आवश्यकतामा आधारित प्रक्रिया कार्यान्वयन गरी संचालन गरिनेछ ।
३२. **अनौपचारिक तथा निरन्तर सिकाइको कार्यान्वयन**
- यो क्रियाकलाप समुदायिक सिकाइ केन्द्र मार्फत संचालन गरिनेछ ।
 - निरक्षर भएका वडाहरूमा साक्षरता अभियान तथा निरन्तर सिकाइ कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

- क्रमशः सबै वडाहरूलाई साक्षर घोषणा गरी नगरपालिकालाई साक्षर नगरपालिका घोषणा गरिनेछ।
- सामुदायिक सिकाई केन्द्रको व्यवस्थापनमा समेत सुधार गरिने छ।

३३. नगर शिक्षा शाखाको व्यवस्थापन र प्रविधिमा सुधार

- नगरपालिका भित्रको नगर शिक्षा शाखालाई भौतिक रूपमा सबल बनाइने छ।
- उक्त शाखालाई प्रविधि युक्त बनाउनु पर्नेछ।
- सेवाग्राहीले सहजरूपमा सेवा प्राप्त गर्ने वातावरण तयार गरिनेछ।

३४. विभिन्न समिति तथा कार्यदलको बैठक संचालन

- शिक्षाका ऐन तथा नियमावलीमा तोकिएका समितिको नियमित बैठक संचालन गर्नुपर्नेछ।
- आवश्यकता अनुसार कार्यदलहरूसंग सहकार्यकालागि बैठक संचालन हुनेछ।
- बैठक संचालन गर्दा खाजा तथा भत्ता समेत व्यवस्था गरिनेछ।

३५. स सर्त अनुदानको कार्यान्वयन

- नेपाल सरकारले तोकेको स सर्त अनुदान तोकिए बमोजिम खर्च गर्नुपर्नेछ।
- नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत बजेट स सर्त अनुदानमा खर्च गर्न सकिनेछ।
- उल्लेखित कार्यक्रमहरू स सर्त अनुदानबाट पनि कार्यान्वयन हुन सक्नेछ।

खण्ड ३

वित्तिय व्यवस्थापन, खर्च र अनुगमन

- उल्लेखित क्रियाकलापहरू नेपाल सरकारको स सर्त अनुदान, स्थानीय सरकारको स्वीकृत बजेट र स्थानीय सहभागीता समेतबाट कार्यान्वयन हुन सक्नेछ।
- विद्यालयलाई दिइने अनुदान विद्यालयको खातामा निकास दिई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।
- विद्यालयले आन्तरिक स्रोत समेतलाई परिचालन गरी क्रियाकलापलाई थप प्रभावकारी बनाउन सक्नेछन्।
- जनसहभागीतालाई पनि जोड दिइनेछ।
- स्रोतकेन्द्र र नगर स्तरमा सम्पन्न हुने कार्यक्रमहरू नगर शिक्षा शाखाले पेशकी लिई संचालन गर्नुपर्नेछ।
- विद्यालयमा उपलब्ध अनुदान तोकिए बमोजिम खर्च गरी विल भरपाई नगर पालिकामा अनिवार्य रूपमा पेश गर्नुपर्नेछ। विल भरपाइका साथमा वडा कार्यालयको सिफारिस, कार्यक्रमको प्रतिवेदन र अनुगमनको प्रतिवेदन समेत राखी फर्स्यौट गर्ने व्यावस्था मिलाउनु पर्नेछ।
- कार्यक्रमको अनुगमन नगर कार्यपालिका, आधारभुत तथा माध्यमिक शिक्षा शाखा, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, वि.नि वा स्रोतव्यक्तिहरूबाट हुने व्यवस्था मिलाइनेछ।

खण्ड ४

अनुसूचीहरू

अनुसूची १

त्रियुगानगरपालिकाउदयपुर

विद्यालयएकिकृत अनुगमनफारम

विद्यालयको नाम / ठेगाना :

स्रोतकेन्द्र:

प्र. अ. को नाम :

फोन नं.

कक्षा	Flashअनुसारको विद्यार्थी संख्या			उपस्थितविद्यार्थी संख्या		
	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
१						
२						
३						
४						
५						
१-५ जम्मा						
६						
७						
८						
६-८ जम्मा						
९						
१०						
९-१० जम्मा						
११						
१२						
११-१२ जम्मा						

सि. नं.	सुचक	वर्तमानअवस्था	नियमानुसार हुनुपर्ने अवस्था	सुधारका लागि सुझाव	कै.
१	शिक्षा ऐन२०२८ को आठौं शंसोधनअनुसार वि व्य स गठन				
२	शिक्षानियमावलि २०५९ शंसोधन सहितश अ सं. गठन				
३	सामाजिक परीक्षण				
४	अभिभावक भेलामा सा प सार्वजनिकरण				

सि. नं.	सुचक	वर्तमानअबस्था	नियमानुसार हुनुपर्ने अबस्था	सुधारका लागि सुझाव	कै.
५	लेखापरीक्षण				
६	अभिभावक भेलामा ले. प सार्वजनिकरण				
७	ले. प.सुझाव र बेरुजुको कार्यान्वयन				
८	विद्यालयको वार्षिक कार्यक्रमनिर्माण र वि व्य स बाट स्विकृती				
९	विद्यालयको वार्षिक बजेट निर्माण र वि व्य स बाट स्विकृती				
१०	विद्यालय सुधार योजनानिर्माण र अध्यावधीक				
११	विद्यार्थी सिकाई उपलब्धी				
	प्राविकक्षा ३				
	प्राविकक्षा ५				
	आविकक्षा ८				
	माविकक्षा १०				
	माविकक्षा १२				
१२	सिकाइउपलब्धी सुधारकालागि योजनानिर्माण र कार्यान्वयन				
१३	पाठ्यक्रमअनुसार रुटीन निर्माण र कार्यान्वयन				
	प्राविकक्षा १-३				
	प्राविकक्षा १-५				
	आविकक्षा ६-८				
	माविकक्षा ९-१०				
	माविकक्षा ११-१२				
१४	विद्यालयमा पाठ्यक्रमको उपलब्धता				
	प्राविकक्षा १-३				
	प्राविकक्षा १-५				
	आविकक्षा ६-८				
	माविकक्षा ९-१०				
	माविकक्षा ११-१२				
१५	विद्यालयमाशिक्षकनिर्देशिकाको उपलब्धता				
	प्राविकक्षा १-३				

सि. नं.	सुचक	वर्तमानअवस्था	नियमानुसार हुनुपर्ने अवस्था	सुधारका लागि सुझाव	कै.
	प्राविकक्षा १-५				
	आविकक्षा ६-८				
	माविकक्षा ९-१०				
	माविकक्षा ११-१२				
१६	निरन्तर विद्यार्थी मुल्याङ्कनको कक्षाकोठामा प्रयोग				
१७	विद्यार्थीको पोर्टफोलियो निर्माण				
१८	विद्यार्थीको पोर्टफोलियो नियमितअध्यावधिक				
१९	प्रत्येक शुक्रबार गर्ने अतिरिक्तक्रियाकलापको बाषिक योजनानिर्माण				
२०	प्रत्येक शुक्रबार गर्ने अतिरिक्तक्रियाकलापको बाषिक योजनाकार्यान्वयन				
२१	वार्षिक पाठयोजनानिर्माण				
२२	वार्षिक पाठयोजनाकार्यान्वयन				
२३	शिक्षक र कर्मचारीकोउपस्थिति दर				
२४	विद्यार्थी उपस्थिति दर				
२५	शिक्षक र कर्मचारीको व्यक्तिगतविवरण फायलको व्यवस्था				
२६	शिक्षक र कर्मचारीको विदाको अभिलेख वार्षिक रुपमा प्रमाणिकरण				
२७	शिक्षानियमावलिअनुसार विद्यालयखाता संचालन				
२८	विद्यालयको कम्प्युटर विद्यार्थी सिकाइमाप्रयोग				
२९	विद्यार्थीको मुल्याङ्कनप्रतिवेदनविद्यार्थी र अविभावकलाईवितरण				
३०	शैक्षिक सुचकको तयारी र प्रदर्शन				
३१	शैक्षिक सामग्रीको व्यवस्थापन				
३२	खर्च भएर जाने र नजाने जिन्स खाताको प्रयोग				
३३	भौतिकनिर्माण कार्यक्रमतोकिएको समयमा सम्पन्न				
३४	छात्रवृत्तिवितरणको अवस्था				
३५	पा पु वितरणको अवस्था				
३६	दिवाखाजाव्यवस्थापन				

सि. नं.	सुचक	वर्तमानअवस्था	नियमानुसार हुनुपर्ने अवस्था	सुधारका लागि सुझाव	कै.
३७	बुक कर्नर व्यवस्थापन				
३८	पुस्तकालयव्यवस्थापन				
३९	प्रयोगशालाव्यवस्थापन				
४०	नियमावलिअनुसार प्र. अ. को व्यवस्था				
४१	गुनासो सुनुवाइकार्यान्वयन				
४२	विद्यालय सरसफाई				
४३	विद्यालयमाप्राथमिकउपचारको व्यवस्था				
४४	स्वास्थ्य सम्बन्धिहाजिरी खाताको प्रयोग				
४५	तथ्याङ्कव्यवस्थापन				
४६	विपतव्यवस्थापनकार्यविधिको प्रयोग				
४७	विपतव्यवस्थापन समिति गठन				
४८	बालक्लब गठन र परीचालन				
४९	विषयगत समिति गठन				
५०	सुचना पाटीको व्यवस्था र प्रयोग				
५१	गुणस्तरीय शिक्षाकालागिअसलअभ्यास संचालन				
५२	भौतिकपक्ष				
	भवन संख्या				
	कक्षाकोठा संख्या				
	शौचालय संख्या				
	घेरावारा भएको नभएको				
	खानेपानीको अवस्था				

अनुगमनकर्ताको नाम

पद:

दस्तखत

१
२
३
४

प्र.अ. को दस्तखत
मिति:

अनुसुची २

कार्यक्रमका लागि विद्यालय छनोटका आधारहरु

क. न्यूनतम भन्दा कम शिक्षक दरवन्दी भएका विद्यालयहरु

ख. आर्थिक रूपमा विपन्न विद्यालयहरु

ग. ग्रामिण क्षेत्रका विद्यालयहरु

घ. अंग्रेजी माध्यममा अध्यापन गराउने विद्यालयहरु

ङ. भौतिक रूपमा कमजोर विद्यालयहरु

च. सिकाइ उपलब्धी कम भएका विद्यालयहरु

छ. शैक्षिक व्यवस्थापनमा कमजोर विद्यालयहरु

ज. विद्यार्थी संख्या बढी भएका विद्यालयहरु

कार्यक्रमको प्रकृति अनुसार माथिका मापदण्डलाई आधारमानी विद्यालय छनोट गरिनेछ ।

सामाजिक विकास समितिको निर्णयबाटछनोट भएका विद्यालयमा तोकिएको कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्नेछ ।